

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки та екології моря

(повна назва підрозділу)

Кафедра економічної політики та безпеки

(повна назва кафедри)

Код РНПД
074122

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-
педагогічної роботи НУК

Слободян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ
THE POLITICAL ECONOMY

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

тип дисципліни обов'язкова
обов'язкова вибіркова

мова(и) викладання українська
українська/англійська

Миколаїв – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни Політична економія

(вказується повна назва навчальної дисципліни)

є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі(ей) знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(цифр і назви)

спеціальності(ей) 051 Економіка

(цифр і назви)

освітня програма(ми) Міжнародна економіка

(вказуються повні назви освітніх програм)

«08» 10 2024 року. – 23 с.

Розробник: Вдовиченко Л.Ю., к.е.н., доцент кафедри економічної політики та безпеки

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Міжнародна економіка»

Вдовиченко Л.Ю., к.е.н.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ» розглянуто на засіданні кафедри економічної політики та безпеки

Протокол № 3 від «08» 10 2024 р.

Завідувач кафедри д.е.н., проф. Єфімова Г.В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ» розглянуто Науково-методичною комісією факультету економіки та екології моря

Протокол № 4 від «05» 11 2024 р.

Голова к.е.н., доцент Івата В.В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу к.т.н., проф. НУК Лабарткава А.В.

Робоча програма навчальної дисципліни «ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ» затверджена Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 9 від «07» 11 2024 р.

Голова НМР НУК к.т.н., доцент Слободян С.О.

© НУК, 2024

© Вдовиченко Л.Ю., 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....	14
7. Форми поточного та підсумкового контролю	16
8. Критерії оцінювання результатів навчання	21
9. Засоби навчання	22
10. Рекомендовані джерела інформації	22

ВСТУП

Анотація

Вивчення дисципліни «Політична економія» передбачає знання базових економічних понять, термінів або категорій, з'ясування взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, розуміння сутності основних економічних законів, які діють у суспільстві. Важливим є те, що дисципліна дає можливість розкрити та порівняти механізми функціонування різних типів економічних систем, дослідити проблему раціонального використання обмежених економічних ресурсів та вирішити проблему максимального задоволення безмежних потреб суспільства.

Курс орієнтований на дослідження економічних законів, які керують виробництвом, розподілом, обміном, і споживанням життєвих благ, та розробку методологічних основ механізму їх використання суспільством з метою підвищення ефективності виробництва і зростання добробуту людей.

Ключові слова: виробництво, фактори виробництва, ресурси, споживання, економічні потреби, економічні інтереси, економічна система, власність, засоби виробництва, товар, вартість, ціна, гроші, інфляція, капітал, праця, робоча сила, заробітна плата, доходи, заощадження, домогосподарства, держава, підприємництво, підприємства, кругооборот капіталу, оборот капіталу, амортизація, ринок, інфраструктура ринку, попит, пропозиція, конкуренція, прибуток, витрати виробництва, кредит, позичковий відсоток, цінні папери, земельна рента, суспільний продукт, національний дохід, економічне зростання, економічні цикли, зайнятість, безробіття, ризиковість, спекуляція, страхування, державний бюджет, державний борг, податки, господарський механізм, світове господарство, глобальні проблеми.

Abstract

The study of the discipline «The Political Economy» involves knowledge of basic economic concepts, terms or categories, elucidation of the relationships between economic phenomena and processes, understanding the essence of the basic economic laws that operate in society. It is important that the discipline provides an opportunity to reveal and compare the mechanisms of functioning of different types of economic systems, to explore the problem of rational use of limited economic resources and to solve the problem of maximum satisfaction of the limitless needs of society.

The course focuses on the study of economic laws governing the production, distribution, exchange, and consumption of goods of life, and the development of methodological foundations for the mechanism of their use by society to improve production efficiency and increase human well-being.

Key words: production, factors of production, resources, consumption, economic needs, economic interests, economic system, property, means of production, commodity, value, price, money, inflation, capital, labor, wages, income, savings, households, state, entrepreneurship, enterprises, capital turnover, depreciation, market, market infrastructure, demand, supply, competition, profit, production costs, credit, loan interest, securities, land rent, social product, national income, economic growth, economic cycles, employment, unemployment, risk, speculation, insurance, state budget, public debt, taxes, economic mechanism, world economy, global problems.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 11	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 3		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету _____	Спеціальність <u>051 Економіка</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Міжнародна економіка</u> (найменування)	Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) <u>Курсова робота</u> (назва)		1-й, 2-й	1-й, 2-й
		Лекцій	
		60 год.: 1-й семестр – 30 год. 2-й семестр – 30 год.	14 год.: 1-й семестр – 7 год. 2-й семестр – 7 год.
		Практичні	
		75 год.: 1-й семестр – 30 год. 2-й семестр – 45 год.	16 год.: 1-й семестр – 8 год. 2-й семестр – 8 год.
Загальна кількість годин – 330: 1-й семестр – 135 2-й семестр – 195	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 1-й семестр – 4 2-й семестр – 5; самостійної роботи студента: 1-й семестр – 5 2-й семестр – 8		195 год.: 1-й семестр – 75 год. 2-й семестр – 120 год.	300 год.: 1-й семестр – 120 год. 2-й семестр – 180 год.
		в т.ч. індивідуальні завдання (ІНДЗ – курсова робота) у 2 семестрі	
		90 год.	90 год.
		Вид контролю: 1-й семестр – екзамен 2-й семестр – екзамен, курсова робота	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «*ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ*» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» таких компетентностей:

- ЗК 2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- ФК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

- ФК 1.8. Вміння досліджувати економічні процеси розвитку світової економіки та глобального економічного середовища.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є дисципліни:

1-й семестр – відсутні

(за винятком навчальних дисциплін 1 курсу 1 семестру)

2-й семестр – історія економіки та економічної думки

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

- ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;

- ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

5. Програма навчальної дисципліни

1-й семестр

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Загальні засади теорії економічного розвитку суспільства. Загальні засади теорії економічного розвитку суспільства.

Тема 1. Предмет і метод політичної економії [1] стор. 13-35, [2] стор. 21-34.

Тема 2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці [1] стор. 113-128, [2] стор. 54-61.

Тема 3. Економічні потреби та економічні інтереси суспільства [1] стор. 39-57, [2] стор. 50-54.

Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку [1] стор. 59-92, [2] стор. 34-41.

Тема 5. Відносини власності [2] стор. 34-41.

Тема 6. Товарна форма організації суспільного виробництва [1] стор. 103-119, [2] стор. 135-150.

Тема 7. Теорія грошей і грошового обігу [1] стор. 152-187, [2] стор. 61-71.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи ринкової економіки.

Тема 8. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата [1] стор. 290-315.

Тема 9. Домогосподарство в системі економічних відносин [1] стор. 343-345, стор. 382-386.

Тема 10. Ринок, його суть і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення [1] стор. 189-211, стор. 214-231, стор. 233-264, [2] стор. 82-109.

Тема 11. Підприємство як товаровиробник [2] стор. 89-109.

Тема 12. Підприємництво у ринковій економіці [1] стор. 267-288, [2] стор. 109-121.

Тема 13. Витрати виробництва і прибуток [1] стор. 302-315, [2] стор. 129-141.

2-й семестр

Модуль 2.

Змістовий модуль 3. Форми прибутку, процент і рента. Суспільне відтворення.

Тема 14. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента [1] стор. 318-341, [2] стор. 167-191.

Тема 15. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми [1] стор. 411-442, [2] стор. 199-214.

Тема 16. Економічний розвиток. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою [1] стор. 445-473, [2] стор. 150-164.

Тема 17. Економіка невизначеності, ризику і страхування [1] стор. 388-408, [2] стор. 671-689.

Тема 18. Фінансово-кредитна система [1] стор. 476-493, стор. 495-509, [2] стор. 172-185.

Змістовий модуль 4. Господарський механізм. Сучасні економічні системи.

Тема 19. Господарський механізм у системі регулювання суспільного виробництва. Держава та її економічні функції [1] стор. 511-527, [2] стор. 254-272.

Тема 20. Сучасні економічні системи [1] стор. 94-111.

Тема 21. Теоретичні аспекти ринкової трансформації економіки України [1] стор. 530-555.

Тема 22. Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин [1] стор. 558-583, [2] стор. 282-305.

Тема 23. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України [1] стор. 586-625, [2] стор. 172-185.

Модуль 3. Індивідуальні завдання (ІНДЗ) – курсова робота.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1-й семестр								
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Загальні засади теорії економічного розвитку суспільства								
Тема 1. Предмет і метод політичної економії	9	2	2	5	9	-	-	9
Тема 2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці	10	2	2	6	9	-	-	9
Тема 3. Економічні потреби та економічні інтереси суспільства	9	2	2	5	9	-	-	9
Тема 4. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку	10	2	2	6	11	1	1	9
Тема 5. Відносини власності	10	2	2	6	10	-	1	9
Тема 6. Товарна форма організації суспільного виробництва	10	2	2	6	11	1	1	9
Тема 7. Теорія грошей і грошового обігу	12	3	3	6	11	1	1	9
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>70</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>40</i>	<i>70</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>63</i>
Змістовий модуль 2. Теоретичні основи ринкової економіки								
Тема 8. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата	12	3	3	6	12	1	1	10
Тема 9. Домогосподарство в системі економічних відносин	9	2	2	5	9	-	-	9

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 10. Ринок, його суть і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення	14	4	4	6	12	1	1	10
Тема 11. Підприємство як товаровиробник	10	2	2	6	10	-	1	9
Тема 12. Підприємництво у ринковій економіці	10	2	2	6	10	1	-	9
Тема 13. Витрати виробництва і прибуток	10	2	2	6	12	1	1	10
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	65	15	15	35	65	4	4	57
<i>Усього годин</i>	135	30	30	75	135	7	8	120
<i>Усього годин за 1-й семестр</i>	135	30	30	75	135	7	8	120
2-й семестр								
Модуль 2								
Змістовий модуль 3. Форми прибутку, процент і рента. Суспільне відтворення								
Тема 14. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента	16	4	8	4	13	2	1	10
Тема 15. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми	12	3	6	3	13	2	1	10
Тема 16. Економічний розвиток, зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою	9	2	4	3	11	-	1	10
Тема 17. Економіка невизначеності, ризику і страхування	9	2	4	3	11	-	-	11
Тема 18. Фінансово-кредитна система	14	4	8	2	12	-	1	11
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	60	15	30	15	60	4	4	52
Змістовий модуль 4. Господарський механізм. Сучасні економічні системи								
Тема 19. Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції	14	4	4	6	10	1	1	8

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 20. Сучасні економічні системи	10	4	4	2	10	-	1	9
Тема 21. Теоретичні аспекти ринкової трансформації економіки України	8	3	3	2	7	1	1	5
Тема 22. Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин	6	2	2	2	9	1	-	8
Тема 23. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України	7	2	2	3	9	-	1	8
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	<i>45</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>45</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>38</i>
<i>Усього годин</i>	<i>105</i>	<i>30</i>	<i>45</i>	<i>30</i>	<i>105</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>90</i>
Модуль 3								
ІНДЗ (курсова робота)	90	-	-	90	90	-	-	90
<i>Усього годин</i>	<i>90</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>90</i>	<i>90</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>90</i>
<i>Усього годин за 2-й семестр</i>	<i>195</i>	<i>30</i>	<i>45</i>	<i>120</i>	<i>195</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>180</i>
<i>Разом за курсом</i>	<i>330</i>	<i>60</i>	<i>75</i>	<i>195</i>	<i>330</i>	<i>14</i>	<i>16</i>	<i>300</i>

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1-й семестр			
1	Предмет і метод політичної економії	2	-
2	Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці	2	-
3	Економічні потреби та економічні інтереси суспільства	2	-
4	Соціально-економічний устрій суспільства. Економічна система та закони її розвитку	2	1
5	Відносини власності	2	1
6	Товарна форма організації суспільного виробництва	2	1
7	Теорія грошей і грошового обігу	3	1
8	Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата	3	1
9	Домогосподарство в системі економічних відносин	2	-
10	Ринок, його суть і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення	4	1
11	Підприємство як товаровиробник	2	1
12	Підприємництво у ринковій економіці	2	-
13	Витрати виробництва і прибуток	2	1
	Разом за 1-й семестр	30	8
2-й семестр			
14	Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента	8	1
15	Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми	6	1
16	Економічний розвиток, зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою	4	1
17	Економіка невизначеності, ризику і страхування	4	-
18	Фінансово-кредитна система	8	1
19	Господарський механізм у системі суспільного відтворення. Держава та її економічні функції	4	1
20	Сучасні економічні системи	4	1
21	Теоретичні аспекти ринкової трансформації економіки України	3	1
22	Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин	2	-
23	Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток України	2	1
	Разом за 2-й семестр	45	8
	Разом за курсом	75	16

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – **1 година на 1 лекцію;**
- підготовка до практичних занять – **1 година на 1 заняття;**
- написання рефератів, виконання розрахункових завдань (обсяг однієї роботи 10 аркушів А4) – **5-15 годин на 1 роботу;**
- підготовка до контрольних заходів – **5-30 годин на 1 захід.**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Завдання для самостійної роботи			
1-й семестр			
Модуль 1			
	Підготовка до лекцій	20	30
	Підготовка до практичних занять: - вивчення тем курсу за списком основної літератури для виконання тестів; - написання рефератів та їх презентація - виконання розрахункових завдань	10 20 15	15 45 15
	Підготовка до поточного модульного контролю (ПМК)	15	-
	Підготовка домашньої контрольної роботи	-	30
	Підготовка до екзамену	15	15
...	Разом за модулем 1	75	120
2-й семестр			
Модуль 2			
	Підготовка до лекцій	5	15
	Підготовка до практичних занять: - вивчення тем курсу за списком основної літератури для виконання тестів; - виконання розрахункових завдань	5 5	20 20
	Підготовка до ПМК	10	-
	Підготовка домашньої контрольної роботи	-	20
	Підготовка до екзамену	5	15
...	Разом за модулем 2	30	90
Модуль 3			
	Виконання і захист курсової роботи	90	90
...	Разом за модулем 3	90	90
...	Разом	195	300

Індивідуальне науково дослідне завдання (ІНДЗ)

Курсова робота виконується відповідно до календарного графіку та методичних вказівок щодо виконання курсових робіт.

Теми курсових робіт

1. Економічні потреби – рушійна сила суспільного розвитку.
2. Напрями підвищення ефективності використання економічних ресурсів.
3. Виробництво і споживання: механізм взаємодії.
4. Забезпечення примноження національного багатства. Національні особливості його структури.
5. Економічні системи: світовий досвід розвитку та змін.
6. Місце і роль людини в економічній системі.
7. Проблеми визначення економічної системи України.
8. Приватна власність: природа виникнення, еволюція розвитку.
9. Розвиток корпоративної власності: світовий досвід.
10. Трансформація відносин власності в сільському господарстві.
11. Процеси роздержавлення і приватизації власності. Їх особливості в Україні.
12. Еволюція товарного виробництва і його роль у розвитку суспільства.
13. Функціонування товарного господарства і його закони.
14. Форми організації суспільного виробництва та їх розвиток на прикладі суспільств-лідерів світової економіки.
15. Ефективність суспільного виробництва: рівні дослідження, критерії та показники.
16. Ціна і вартість товару. Проблеми переходу до ринкового механізму ціноутворення в Україні.
17. Сучасні зміни в грошовому обігу.
18. Суть, структура і особливості функціонування грошового ринку в Україні.
19. Роль держави у формуванні інфраструктури ринку.
20. Формування ринкової інфраструктури в Україні.
21. Еволюція розвитку ринку.
22. Економічні основи розвитку та сучасний стан підприємництва в Україні.
23. Розвиток малого бізнесу: світовий досвід та особливості його адаптації в Україні.
24. Економічні суперечності – рушійна сила соціально-економічного прогресу.
25. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Масштаби і особливості тіньової економіки в Україні.
26. Економічне зростання та економічний розвиток. Проблеми взаємозв'язку.
27. Особливості економічного відтворення в умовах формування постіндустріальної цивілізації.
28. Основні фактори економічного зростання економіки України.
29. Формування системи соціального захисту населення в ринковій економіці.
30. Циклічність економічного розвитку та її особливості у сучасних умовах.
31. Економічні кризи в Україні, їх особливості та фактори стабілізації.
32. Структурні зміни в економічному розвитку. Проблеми структурної перебудови економіки України.
33. Інноваційна модель економічного розвитку.

34. Нагромадження та інвестиційна політика України в сучасних умовах.
35. Особливості господарського механізму ринкової економіки.
36. Напрями державного регулювання ринкової економіки.
37. Державний сектор і його роль у суспільному відтворенні.
38. Регіональна політика української держави: механізми розробки та впровадження.
39. Наймана праця: сутність та еволюція.
40. Зайнятість як економічна проблема.
41. Проблеми взаємозв'язку вартості робочої сили та рівня заробітної плати.
42. Сучасні зміни в механізмі конкуренції.
43. Формування соціально-орієнтованої економічної системи.
44. Ринкова трансформація економіки України.
45. Податкова система України та її розвиток в умовах переходу до ринку.
46. Основні напрямки соціальної політики української держави в період ринкової трансформації.
47. Первісне нагромадження капіталу. Особливості його нагромадження в Україні.
48. Різноманітність моделей ринкової організації виробництва.
49. Системоутворюючі елементи ринку та його функції.
50. Сутність, умови виникнення і види монополій.
51. Диференціація доходів населення. Державне врегулювання проблеми бідності.
52. Реформування земельних відносин в Україні.
53. Закон зростання продуктивності праці: механізм дії та механізм використання.
54. Економічні відносини в кредитно-банківській сфері.
55. Вплив грошово-кредитної політики на рівень суспільного виробництва.
56. Розвиток банківської системи України в умовах активізації процесів євроінтеграції.
57. Капітал у сфері торгівлі та його особливості у сучасних умовах ринкових відносин.
58. Економічне зростання та екологія: механізм розв'язання суперечностей в умовах НТР.
59. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток країни.
60. Проблеми і перспективи входження економіки України у світове господарство.

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання:

для всіх видів занять:

- робота з літературою;
- опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольної-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

- пояснення – словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;

- дискусія – обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

- диспут – цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;

- демонстрування – наочно-чуттєве ознайомлення здобувачів з явищами, процесами, об'єктами в їх природному вигляді;

для лекційних занять:

- лекція – усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

- бесіда – питально-відповідний метод, завдання якого – спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень;

- ілюстрування – показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символічному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

для практичних занять:

- практична робота – метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків;

методи контролю і самоконтролю:

- фронтальне опитування;

- контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод – повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;

- проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;

- частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;

- дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

1. На практичних заняттях – тести, реферати та їх презентації, РЗ.
2. ПМК (денна форма) та контрольна робота (заочна форма).
3. За весь курс – 1-й семестр: екзамен, 2-й семестр: екзамен.

4. Курсова робота – презентація результатів виконаного дослідження у 2 семестрі.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу, який вивчається протягом 2-х семестрів, включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного екзамену у 1 та 2 семестрах. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати від 60 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного екзамену в загальній системі оцінок – **40 балів**, з яких 2 теоретичні питання оцінюються в 15 балів кожний, 1 тест – у 10 балів. Право здавати заключний екзамен дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок набирає не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки екзамену.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
Тести	
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
1,5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0,5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді.
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми:</i> Модуль 1 (1-й семестр): 16 балів (8 тестів по 2 бали) – денна форма, 10 балів (5 тестів по 2 бали) – заочна форма Модуль 2 (2-й семестр): 26 балів (13 тестів по 2 бали) – денна форма, 24 бали (12 тестів по 2 бали) – заочна форма	

Кількість балів	Критерії оцінювання
Реферати та їх презентації	
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
1,5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0,5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: Модуль 1 (1-й семестр): 8 балів (4 реферати по 2 бали) – денна форма, 6 балів (3 реферати по 2 бали) – заочна форма	

Кількість балів		Критерії оцінювання
денна форма	заочна форма	
Розрахункові завдання (РЗ)		
1-й семестр		
2	2	Завдання виконано у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв’язує її. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
1,5	1,5	Завдання виконано самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв’язує її. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
1	1	Завдання виконано з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібні формули. Розв’язує задачу, користуючись алгоритмом. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки.
0,5	0,5	Студент складає скорочену умову задачі, робить обчислення лише за готовою формулою.
0	0	Студент не розв’язує задачі.
2-й семестр		
4	6	Завдання виконано у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв’язує її. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
3	4,5	Завдання виконано самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв’язує її. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
2	3	Завдання виконано з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібні формули. Розв’язує задачу, користуючись алгоритмом. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки.
1	1,5	Студент складає скорочену умову задачі, робить обчислення лише за готовою формулою.
0	0	Студент не розв’язує задачі.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: Модуль 1 (1-й семестр): 6 балів (3 РЗ по 2 бали) – денна форма, 4 бали (2 РЗ по 2 бали) – заочна форма Модуль 2 (2-й семестр): 4 бали (1 РЗ по 4 бали) – денна форма, 6 балів (1 РЗ по 6 балів) – заочна форма		

Кількість балів	Критерії оцінювання
Контрольна робота (КР)	
1-й семестр	
40-30	Робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно. Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки, повний список літератури.
29-20	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу та формулюванні висновку.
19-10	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновків.
9-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні.
0	Робота не виконана.
2-й семестр	
30-25	Робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно. Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки, повний список літератури.
24-18	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу та формулюванні висновку.
17-10	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновків.
9-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні.
0	Робота не виконана.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми (заочна форма): Модуль 1 (1-й семестр): 40 балів за КР Модуль 2 (2-й семестр): 30 балів за КР	

Оцінка результатів за виконання курсової роботи

Параметри оцінювання	Кількість балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
Пояснювальна записка	40	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання методів математичної статистики; відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась систематично та вчасно подана на

		перевірку науковому керівнику у відповідності із планом виконання курсової роботи.
	35	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання методів математичної статистики; відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання курсової роботи.
	30	Зміст роботи відповідає обраній темі; але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання курсової роботи.
	20	Робота, оформлена за вимогами, які пред'являються до курсових робіт, але має недостатньо критичний аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації.
	15	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень і лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
	5	Робота не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам, які пред'являються до курсових робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер.
Ілюстративна частина	20	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, матеріали ілюстрації підготовлені відповідно до вимог що висуваються.
	15	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, на які не завжди дано посилання у доповіді або ілюстративні матеріали оформлені з незначними зауваженнями.
	10	Ілюстративні матеріали низької якості, в організації презентації спостерігається невпевненість.
	5	Ілюстративні матеріали низької якості, в доповіді немає посилань на ілюстративні матеріали.
Захист роботи	40	Доповідь логічно побудована, студент чітко та стисло викладає основні результати дослідження, показує глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, вносить пропозиції по темі дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання.
	35	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, дає правильні відповіді на всі

		запитання, але не завжди упевнений в аргументації, чи не завжди коректно її формулює.
	30	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, належно обґрунтовує положення роботи, але допускає неточності у відповідях на запитання.
	25	Студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження але допускає суттєві неточності у відповідях на запитання, не завжди належно обґрунтовує положення роботи.
	20	Студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, намагається дати відповідь на поставлені запитання і робить спроби аргументувати положення роботи.
	15	Студент невпорядковано викладає основні результати дослідження робить спроби аргументувати положення роботи, надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені питання.
	10	Студент демонструє задовільні знання з теми дослідження, але не може впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії, та належно обґрунтувати положення роботи.
	5	Студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, не спроможний дати відповідь на запитання, відстоювати свою позицію.

Поточний модульний контроль у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	15	14,5	13	11,5	10	8,5	7	4,5	3	1,5
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми (денна форма):</i> <i>Модуль 1 (1-й семестр): 30 балів за ПМК (2 тести по 15 балів)</i> <i>Модуль 2 (2-й семестр): 30 балів за ПМК (2 тести по 15 балів)</i>										

Критерії оцінювання теоретичного питання на екзамені

Кількість балів	Критерії оцінювання
15	Студент вільно володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом. Дає чіткі та правильні відповіді на поставлені питання викладача.
10	Студент не в повному обсязі володіє матеріалом, відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, існує плутанина у категоріальному апараті.
8	Відповідь студента частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, існує плутанина у категоріальному апараті.
4	Відповідь студента має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні.
0	Студент немає відповіді на поставлені питання викладача.

Критерії оцінювання тесту на екзамені

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	денна форма	заочна форма
Виконання тестів: Модуль 1 (1-й семестр) Модуль 2 (2-й семестр)	8x2 бали = 16 балів 13x2 бали = 26 балів	5x2 бали = 10 балів 12x2 бали = 24 бали
Підготовка рефератів та їх презентацій: Модуль 1 (1-й семестр)	4x2 бали = 8 балів	3x2 бали = 6 балів
Виконання РЗ: Модуль 1 (1-й семестр) Модуль 2 (2-й семестр)	3x2 бали = 6 балів 1x4 бали = 4 бали	2x2 бали = 4 бали 1x6 балів = 6 балів
ПМК: Модуль 1 (1-й семестр) Модуль 2 (2-й семестр)	2x15 балів = 30 балів 2x15 балів = 30 балів	- -
КР: Модуль 1 (1-й семестр) Модуль 2 (2-й семестр)	- -	40 балів 30 балів
Екзамен: Модуль 1 (1-й семестр) Модуль 2 (2-й семестр)	40 балів 40 балів	40 балів 40 балів
Всього: Модуль 1 (1-й семестр) Модуль 2 (2-й семестр)	100 балів 100 балів	100 балів 100 балів

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Елемент програми		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
1		2	3	4	5
1-й семестр					
ЗМ 1	T1	Тест	2	Тест	2
	T2	Тест	2	Тест	2
	T3	Реферат	2		
	T4	Тест	2	Тест	2
	T5	Тест	2	Тест	2
	T6	Реферат	2	Реферат	2
	T7	Тест	2	Тест	2
ПМК		Тест	15		
ЗМ 2	T8	Реферат	2	Реферат	2
	T9	Тест	2		
	T10	Реферат	2	Реферат	2
	T11	РЗ	2	РЗ	2
	T12	РЗ	2		
	T13	РЗ	2	РЗ	2
ПМК		Тест	15		
КР				КР	40
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума балів за модуль 1			100		100

1		2	3	4	5
2-й семестр					
ЗМ 3	T10	Тест	2	Тест	2
	T11	Тест	2	Тест	2
	T12	Тест	2		
	T13	Тест	2	Тест	2
	T14	Тест	2	Тест	2
	T15	Тест	2	Тест	2
	T16	Тест	2	Тест	2
	T17	Тест	2	Тест	2
	T18	Тест	2	Тест	2
ПМК		Тест	15		
ЗМ 4	T19	РЗ	4	РЗ	6
	T20	Тест	2	Тест	2
	T21	Тест	2	Тест	2
	T22	Тест	2	Тест	2
	T23	Тест	2	Тест	2
ПМК		Тест	15		
КР				КР	30
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума балів за модуль 2			100		100
Сума балів за модуль 3			100		100

Критерії оцінювання за виконання курсової роботи

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 40	до 20	до 40	100

9. Засоби навчання

- комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі;
- бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література тощо);
- при проведенні занять за дистанційною формою навчання використовуються дистанційні платформи й інформаційно-комунікаційні технології (ZOOM Cloud Meetings, Viber, Telegram тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Економічна теорія: політекономія: підручник / за заг. ред. В.Д. Базилевича. URL: https://vpu7.com.ua/documents/e-library/economy/ekonomichna_teoriia_bazylevych.pdf.
2. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка, Макроекономіка). URL: http://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/bilets_ka_l_v_bilets_kiy_o_v_savich_v_i_ekonomichna_teoriya.pdf.

Допоміжна література

1. Carl Menger. Principles of Economics // CreateSpace Independent Publishing Platform, 2020.
2. M.P. Cato. M. Porci Catonis De Agri Cultura Liber: De Agri Cultura // Andesite Press, 2020.
3. Jean-Baptiste Say. A Treatise on Political Economy // CreateSpace Independent Publishing Platform, 2020.
4. Адам Сміт. Дослідження про природу і причини багатства народів. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Smit_Adam/Bahatstvo_narodiv_Doslidzhennia_pro_pryrodu_ta_p_rychyny_dobrobutu_natsii.pdf.
5. Шумпетер Й.А. Капіталізм, соціалізм і демократія. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shumpeter_Yozef_A/Kapitalizm_sotsializm_i_demokratiia.pdf.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Бібліотека імені В. Вернадського: www.nbuv.gov.ua
2. Державна служба статистики України: www.ukrstat.gov.ua
3. Законодавство України: www.rada.gov.ua
4. Інститут економіки і прогнозування НАН України: www.ief.org.ua
5. Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Міжнародний центр перспективних досліджень: www.icps.kiev.ua
7. Міністерство економіки України: www.me.gov.ua
8. Міністерство соціальної політики України: www.minpraci.gov.ua
9. Міністерство фінансів України: www.minfin.gov.ua
10. НБУ: www.bank.gov.ua
11. Торгово-промислова палата України: www.ucci.org.ua
12. Сайт National Council on Economic Education (CIEE): <http://www.ncee.net/>